

Foto: Ivar Blixt

Foto: Nils-Göran Widh

Människan i

BAS 90

FLYGVAPNETS NYA BASSYSTEM

Flygstridskrafterna har stor betydelse för vårt totalförsvaret. De flygande förbanden skall ha hög insatsberedskap och med kraft kunna göra insatser i olika delar av vårt land. Underrättelseinhämtning genom flygspaning och övervakning av angränsande havs- och landområden är viktiga uppgifter särskilt i inledningen av en konflikt. Då skall också mobiliseringen av vårt försvar skyddas samtidigt som angriparens förbekämning skall mötas. Men flygstridskrafterna skall också vara uthålliga och kunna bestrida angriparen luftherraväldet även under en långdragen konflikt.

För att de flygande förbanden skall kunna lösa dessa så viktiga uppgifter fordras ett väl fungerande flygbassystem. Det måste vara uppbyggt så att basförbanden kan ge våra flygdivisioner erforderligt stöd oavsett från vilken del inom vårt lands gränser de gör sina insatser. Start- och landningsbanor måste finnas i stor omfattning och vara spridda över hela landets yta. Delar av basförbanden måste vara strategiskt rörliga för att kunna omgruppera till olika delar av landet.

Genom taktisk rörlighet och spridning inom det egna flygbasområdet erhålls förbättrat skydd mot attackanfall med moderna vapen, varvid goda förutsättningar skapas för en nödvändig uthållighet. Flygbassystem 90 byggs nu ut för att tillgodoses dessa krav på bassystemet under återstoden av detta sekel men också för att ge grunden för kommande JAS-systems krav på framtidens bassystem.

● ● **Hotet.** – En förutsättning för att en

angripare skall lyckas med ett anfall mot vårt land torde vara att han kan försvaga vårt luftförsvaret. Ett sätt att åstadkomma detta är att tidigt bekämpa våra flygbaser. Flygbaserna kommer med stor sannolikhet att utgöra förstahandsmål för en angripare.

Den militärtekniska utvecklingen har lett till att en angripare nu har ökade möjligheter att såväl lokalisera och kartlägga våra flygbaser som att genom luften slå ut våra flygplan, vår materiel och personal samt förstöra våra start- och landningsbanor.

En angripare kan med hjälp av t ex spanings satelliter, kvalificerade spaningsflygplan, signalspaning eller spionage lokalisera våra baser. Basens utformning och uppgifter i stort torde han också känna till.

● Ett attackanfall måste bedömas tidigt kunna sättas in med god precision mot flera av våra baser. Vid anfallet torde de dimensionerande vapentyperna bestå av:

- ▶ Yttäckande multipelvapen med splitterstridsdelar mot personal, flygplan och annan materiel.
- ▶ Kraterbildande multipelvapen för utslagning av rullbanor.
- ▶ Precisionstyrda vapen (t ex attackrobotar) för utslagning av byggnader.
- ▶ Fällning av mindre minor med olika typer av utförsningsmekanismer för att försvaga och fördröja verksamheten i samtliga baser efter ett anfall.

Höret från luftens värdet önskar vara dimensionerade för våra skyddsåtgärder. Andra aspekter är till exempel Markförsvarets utrustning och utrustningsbehov. Detta innebär att våra baser måste byggas med utgångspunkt från en samordning av alla vapentyper och utrustning av tillräckligt omfattning för att kunna försvara sig.

Höret mot våra flygbaser är således stort. Våra baser måste byggas mot att skapa omfattande skydd till god ut hållighet för våra basförband. Rörlighet och spridning är därvid mycket viktigt. För att kunna bygga upp ett basystem 90 är vi på

god väg att få ett motståndskraftigt basystem mot just denna ovan skisserade hotbild.

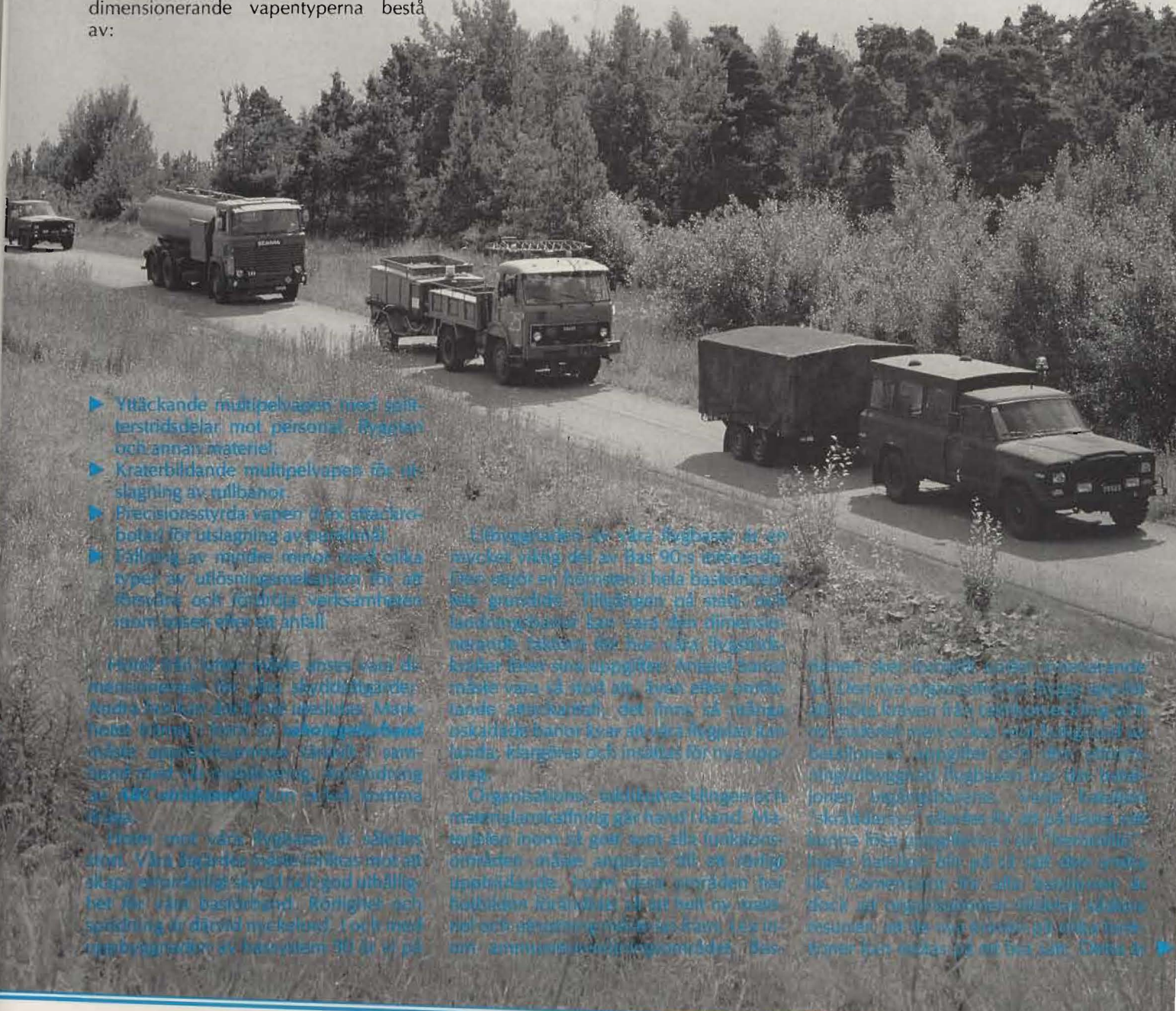
● ● **Flygbassystem 90.** – Övergången till Bas 90 kan indelas i olika faser eller "verksamhetsområden": Basutbyggnad, materielanskaffning, organisations- och taktikutveckling och utbildning.

Basutbyggnaden syftar till att säkerställa att erforderligt antal start- och landningsmöjligheter finns för de flygande förbandens verksamhet i olika delar av vårt land. Syftet är vidare att ge resp flygbas sådan utformning, att materiel och personal kan spridas och förflyttas inom basområdet. Spridning och rörlighet ger bättre skydd och därmed bättre uthållighet. Skyddet kan därutöver förbättras genom fortifikatoriska anläggningar. Arvet i form av berghangarer vid vissa baser skall tillvaratas. Vid vissa andra baser kommer nybyggnation att genomföras.

taktiken måste likaså anpassas så att fördelarna med rörlighet och spridning inom ett stort basområde tas till vara på bästa sätt. Förändringarna i hotbilden måste nogta beaktas. Bl a har stor uppmärksamhet måst ägnats åt markförsvarens funktioner mot bakgrund av det annorlunda markhotet mot ett stort antal utspridda enheter inom basområdet.

Den nya basfilosofin, utvecklingen av bastaktiken och anskaffning av ny materiel påverkar alla funktioner inom basförbandens verksamhetsområden. För vissa funktioner förändras förutsättningarna att genomföra verksamheten på ett genomgripande sätt. Detta ställer i sin tur krav på att basförbandens organisation utvecklas och anpassas till de nya förutsättningarna.

● ● Basbat 85 är benämningen på basbataljonernas organisation i det nya basystemet. Övergång till den nya organisa-

Liföngernaden av våra flygbaser är en mycket viktig del av Bas 90:s utrustning. Här stygs en konsten i hela baskonceptet. När grundide, tillgången på mark och landningsbanor kan vara den dimensionerande faktorn för hur våra flygbaser kräver flera stora uppgifter. Anslut baser måste vara så stora att även efter omfattande förstöringar, det finns så många utskadade banor kvar att våra flygplan kan landa, krigslas och insättas för nya uppdrag.

Organisations, militärutvecklingen och materielanskaffning går hand i hand. Materiel som är god som alla funktionsområden måste anpassas till ett rörligt utrustande. Detta innebär att baser har hotbilden förändras så att helt ny materiel och utrustning måste införas. Det är en omfattande verksamhet. Bas-

systemet ska byggas ut och utvecklas. Den nya organisationen byggas ut och utrustas från grundkonceptet och utrustningen måste vara god utgående av basens utrustning och den samordning utbyggnaden flygbaser har till basbataljonen. Flygbaserna, varje basbataljon "skräddarsys" så att de är utrustade för att kunna försvara sig. "basbataljonen" byggas ut och utrustas till att kunna försvara sig. Detta är en omfattande verksamhet. Bas-

väsentligt inom fler av basbataljonens "nyckelfunktioner":

- ▶ Övergripande ledning och samordning av bataljonens verksamhet.
- ▶ Flyg- och marktrafikledning.
- ▶ Markförsvaret.
- ▶ Underhåll.
- ▶ Skydd och ammunitionsröjning.
- ▶ Banreparation och fältarbeten.
- ▶ Service och klargöring av flygplan.

Ett gammalt talesätt säger att "den svåraste befattningen i krigsorganisationen är att vara basbataljonchef". Det uttrycket blir inte mindre sant i vårt nya basystem. Verksamheten skall ledas och samordnas inom ett utökat basområde. Förbanden är rörliga och uppträder i mindre enheter. Prioritering av verksamhet inom basområdet är nödvändig. Samordning med försvarsområdesbefälhavaren (fobef) och angränsande arméförband blir av stor vikt. I basbat 85 förbättras bataljonschefens möjligheter till en effektiv ledning genom att en kvalificerad bataljonsstab inrättas. Bascentraler byggs med fullgott skydd och anordningar bl a med ett väl utbyggt sambandssystem för att ytterligare förbättra ledningsmöjligheterna.

Flygtrafikledningen ställs inför nya problem. Förutom huvudbanan finns nu ett antal kortbanor att ta hänsyn till. Flygplanen skall på marken dirigeras till olika flygplanplatser. Rörelser på taxi- och flyg-

planvägar måste beaktas. Därutöver måste stor uppmärksamhet ägnas åt marktrafikledning av klargöringsförband, serviceförband och andra "förflyttningar" inom området. Verksamheten inom kommandocentralen får en ny dimension och organisationen måste anpassas till detta.

● ● Nya och stora krav ställs på markförsvaret av basbataljonen. Personal och materiel är utspridda inom basområdet. Förflyttningar och transporter av väsentlig materiel och nyckelpersonal kommer att genomföras. Hotet från bl a sabotageförband blir allt större. Det är nödvändigt att bataljonen tillförs resurser för bevakning och skydd av personal och materiel. Därutöver måste kapacitet finnas att "slå" en angripare inom basområdets gränser. Tillkomsten av ett *markförsvarskompani* är en av de större förändringarna i basbataljonens organisation. Vaktplutoner med välutbildade vaktsojater och jägarplutoner med flygbasjägare som till sin hjälp har kvalificerad materiel (t ex sensorer) och inte minst hundar kommer att avsevärt öka bataljonens förmåga att försvara sig.

Skydd och uthållighet uppnås genom rörlighet och spridning. Men det är inte tillräckligt för att uppnå en bra skyddsnivå. Organisationen måste också innehålla resurser för skydd mot *ABC-stridsmedel*, *brandskydd* och *ammunitionsröjning*. Särskilt stor uppmärksamhet ägnas

åt **ammunitionsröjningfunktionen** mot bakgrund av de i hotbilden aktuella vapensystemen med yttäckande vapen, multipelvapen, minor med olika former av "lömska" försåt. Det är väsentligt att i första hand banor och taxivägar kan röjas så att de snabbt kan repareras och därefter komma till användning igen.

Banreparationer är en annan funktion som får ökad betydelse i det nya basystemet. Behovet av många start- och landningsbanor har tidigare påtalats. Så snart en eller flera banor slagits ut måste fältarbetsförbanden snabbt sättas in för att bibehålla antalet banor på erforderlig nivå. Även flygfältsarbetskompanierna har därför fått en annan struktur för att enklare kunna spridas ut inom flygbasområdet och därigenom kunna hålla en hög reparationsberedskap.

● **Underhållsfunktionen** ändrar också karaktär. Underhåll inom en basbataljon är omfattande och mångfasetterad. Den omfattar bl a materieltjänst, ammunitionstjänst, livsmedel, drivmedel, sjukvård m m. Även här ställer den spridda grupperingen och förbandens rörlighet inom basområdet speciella krav på organisationen. Därför har ett antal underhållsplatser tillskapats, där principen är att olika enheter inom bataljonen själva hämtar sitt behov av förnödenheter. *Sjukvården* prioriteras och förstärks i den nya organisationen. Det innebär bl a att akut-

lag framgrupperas på de olika underhållsplatserna.

Slutligen ställs så nya och stora krav på de förband som skall lösa basbataljonens huvuduppgift – att klagöra flygplan och att reparera flygplan så att hög beredskap ständigt skall kunna upprätthållas och att flygförbanden med full kraft skall kunna sättas in mot en angräpare. Funktionen rörlig klagöring har nu tillämpats inom bastjänsten under ett antal år. Det är höga krav som ställs på klagöringstropparnas personal: Fackkunskap, ledarskap, förbands- och fältmässigt uppträdande.

● ● **Människan i Bas 90.** – Vad är det då för krav som ställs på människan i vårt nya bassystem? Måste det vara "övermänniskor" av något slag? Nej, säkert inte, men väl en anpassning och en *utveckling* av den *mänskliga faktorn* på motsvarande sätt som sker vad avser taktik, organisation och materiel.

Fortfarande gäller i lika hög grad som tidigare att huvuduppgiften är styrande för verksamheten vid basbataljonen. Service och klagöring av flygplan kommer alltid i första hand. Att klagöra och reparera flygplan snabbt och säkert i alla väder, i ljus och i mörker och under olika förhållanden i övrigt ställer höga krav på fackkunskap, envishet och initiativförmåga. Det är egenskaper som finns och som alltid funnits hos Flygvapnets tekniska per-

sonal. Det har blivit något av flygteknikerns adelsmärke.

Men nu måste också komma till något annat. Nu måste finnas en kunskap och förståelse för basbataljonens verksamhet i **sin helhet** på ett helt annat sätt än tidigare. Det är inte "bara" fackmannen flygteknikern utan förbandschefen som skall leda sitt förband i sin del av flygbasområdet. Samordning, samverkan, rapportering, förståelse för vad som sker i stort är betydelsefulla faktorer. *Besluten skall decentraliseras, så att problem blir lösta där de uppstår.*

Det är inte bara den tekniska personalen som skall genomgå denna "omvandling". Det gäller naturligtvis i lika hög grad för **alla** förbandsenheter inom **alla** funktioner. Människan står i centrum på ett helt annat sätt än tidigare. Det må gälla underhållsförband eller markförsvärförband, ammunitionsröjnings- eller banreparationspersonal, brand- och räddnings- eller klagöringspersonal eller personal för taktiskt ledning. *Människan har en central roll i sin befattning, i sin uppgift i basbataljonens komplexa verksamhet.*

Samtidigt får aldrig huvuduppgiften glömmas bort. Flygplanen skall finnas klara att komma i luften! Det får inte finnas några svaga länkar i basbataljonens komplicerade kedja, som äventyrar att slutmålet alls kan nås. Alla måste sträva och dra åt samma håll. Fortfarande gäller

att det är männen (och kvinnorna) på marken som håller flygplanen i luften.

● ● Övergång till ett nytt bassystem är en utdragen och komplicerad process. Basutbyggnaden sker successivt under en lång period. Ny materiel anskaffas och ny taktik utvecklas efter hand. Organisationen anpassas och nya personal- och utrustningstabeller utarbetas. Krigsförbanden omorganiseras och bemannas successivt. Inte minst viktigt är att *personalen tas om hand på rätt sätt*. Utbildningen har därvid stor betydelse. Utbildning och övning måste anpassas till de nya krav som ställs på personalen. Syftet måste vara att skapa så bra krigsförband som möjligt.

Bas 90 har stött på många svårigheter under sin införandeperiod. Vägen till slutmålet är ännu lång och besvärlig, men slutmålet kan nu likväl klart skönjas. Slutmålet – ett unikt bassystem utan motstycke i någon annan del av världen. Ett svenskt bassystem anpassat till svenska förhållanden med stora och särpräglade krav på anläggningar, materiel och framför allt personal. Ett bassystem med människan i centrum. Det är en stimulerande uppgift för Flygvapnets baspersonal att få vara med att införa och vidareutveckla detta bassystem. *En uppgift som ställer krav på kreativitet och egna idélösningar.*

Bas 90 – samma andas barn som FV:s PROFIL 90. ■

Bert Darby